

TÜRK VE ALMAN MEDENİ USUL HUKUKUNA GÖRE DAVALARIN YIĞILMASI DURUMUNDA KANUN YOLU PARASAL SINIRI

Dr. Öğr. Üyesi Osman DURAN*

Öz

Türk ve Alman medeni usul hukuklarında, davacının aynı davalıdan birden fazla alacağını aynı dava dilekçesiyle birleştirerek talep edebileceği kabul edilmektedir (HMK m. 110, dZPO 260). Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) ve Alman Medeni Usul Kanunu (deutsche Zi-vilprozessordnung: dZPO), kanun yoluna başvurulabilecek kararları hem istinaf (HMK m. 341; dZPO m. 511) hem de temyiz dereceleri (HMK m. 361, 362; dZPO m. 542, 543, 544) için ayrı ayrı düzenlemiştir. Zikredilen kanunlarla, kanun koyucular her türlü kararların kanun yoluna taşınmasına izin vermek istememişlerdir. Miktar ve değere tabi malvarlığına ilişkin davalarda da kanunlarla parasal sınırlar koyulmuştur.

Alman medeni usul hukukunda davaların yığılması durumunda, kanun yolu parasal sınırının nasıl belirlenmesi gerektiği konusunda görüş birliği vardır. Buna göre, davaların yığılması durumunda yığılan taleplerin tümünün toplamı esas

* Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Anabilim Dalı, Sivas, Türkiye ☉ Asst. Prof., Sivas Cumhuriyet University Faculty of Law, Department of Civil Procedure and Bankruptcy Enforcement Law, Sivas, Turkey.

✉ osmandurann@gmail.com • ORCID 0000-0001-5947-2780

✎ **Atıf Şekli** | Cite As: DURAN Osman, "Türk ve Alman Medeni Usul Hukukuna Göre Davaların Yığılması Durumunda Kanun Yolu Parasal Sınırı", *SÜHFD.*, C. 30, S. 4, 2022, s. 2005-2031.

✎ **İntihal** | Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

✎ Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır. | This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

alınacaktır. Ancak Türk medeni usul hukukunda görüş birliği mevcut değildir. Hem doktrin hem de yargı kararlarında görüş ayrılığı mevcuttur. Çalışmamızda bu konudaki doktrin ve yargı kararlarına değinilerek bir sonuca ulaşmaya çalışılmıştır.

Ayrıca Türk ve Alman medeni usul hukuklarında davaların ayrılmasıyla bağlantısı ele alınarak, ayırma kararının kanun yolu parasal sınırına etkisine değinilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Davaların yığılması • Kanun yolu parasal sınırı • Davaların ayrılması • Ara karara karşı kanun yoluna başvuru • Ayırma kararının kanun yoluna başvuru hakkına etkisi

MONETARY LIMIT ON LEGAL REMEDY ABOUT JOINDER OF CLAIMS IN TERMS OF TURKISH AND GERMAN CIVIL PROCEDURE LAWS

Abstract

In Turkish and German Civil Procedure Laws, it is accepted that the plaintiff can claim more than one claim from the same defendant by combining them with the same lawsuit petition (HMK art. 110, dZPO art. 260). HMK and dZPO have regulated the decisions that can be appealed separately for both the degrees of appeal and cassation (HMK m. 341, 361, 362; dZPO m. 511, 542, 543, 544). In other words, the laws did not want to allow all kinds of decisions to be brought to legal remedy. Laws also set monetary limits in cases related to property subject to amount and value.

In German Civil Procedure Law, there is a consensus on how the monetary limit of remedies should be determined in the event of join-der of claims. Accordingly, in the event of joinder of claims the sum of all the joined claims shall be taken as the basis. However, there is no consensus in Turkish Civil Procedure Law. There is a difference of opinion in both doctrine and judicial decisions. In our study, it has been tried to reach a conclusion by referring to the doctrine and judicial decisions on this issue.

In addition, in Turkish and German Civil Procedure Laws by considering the connection of the cases with the separation, the effect of the separation decision on the monetary limit of the legal remedy has been tried to be explained.

Key Words

Joinder of claims • Legal remedy monetary limit • Separation of cases • Separation of cases • The effect of the separation decision on the right to take legal action

GİRİŞ

Dava birleşmesi, birden fazla davanın bir yargılamada bir arada yürütülmesi olarak tanımlanmaktadır. Birden fazla davanın bir yargılamada birlikte yürütülmesi, davanın davacı veya davalı tarafından birden fazla kişinin yer almasından kaynaklanabileceği gibi (ki bu duruma sübjektif dava yığılması denir) dava konusu taleplerin birden fazla olmasından da kaynaklanabilir¹. Sübjektif dava yığılması çalışmamız kapsamında değildir. Objektif dava birleşmesi ise geniş anlamda; terditli davayı, seçimlik davayı, kümülatif davayı ya da davaların yığılmasını kapsar şekilde ifade edilmektedir². Biz sadece, davacının, aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla asli talebini, aynı dava dilekçesinde ileri sürebildiği objektif dava birleşmesinin bir türü olan kümülatif davayı diğer bir ifadeyle davaların yığılmasını, daha fazla kavram tartışmalarına girmeden³ çalışmamız kapsamında ele alacağız.

¹ Bulut, Uğur, *Medenî Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 5-6; Kırtıloğlu, S. Serhat, "Medeni Yargılama Hukukunda Objektif Dava Birleşmesi", EÜHFD, C. XVIII, S. 3-4, 2014, (sa. 133-172), s. 133.

² Bulut, s. 10; Kırtıloğlu, s. 133-134; Çiftçi, Murat Özgür, *Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf*, İstanbul 2011, s. 857 vd; Rosenberg, Leo/ Schwab, Karl Heinz/ Gottwald, Peter, *Zivilprozessrecht*, 18. Auflage, München 2018, s. 584-585; Prütting, Hanns/ Gehrlein, Markus/ Geisler, Herbert, *ZPO Kommentar*, 1. Auflage, Köln 2010, § 260, kn. 4-7; Alangoya, Yavuz/ Yıldırım, M. Kamil/ Deren- Yıldıırım, Nevhis, *Medeni Usul Hukuku Esasları*, 8. Baskı, İstanbul 2011, s. 129, dipnot 5. Dar veya basit anlamda ise, sadece davaların yığılmasını ifade etmek için kullanılmaktadır (Bulut, *Davaların Yığılması*, s. 10-11). Ayrıca bak, Aksoy, Elif, "Objektif Dava Birleşmesi", *TBBD, Y. 27, S. 117*, 2015, (sa. 201-232), s. 202.

³ Kavram tartışmaları hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız, Bulut, s. 5 vd; Aksoy, s. 202; Kırtıloğlu, s. 135 vd; Basım, Aybüke, "Kısmi Dava, Belirsiz Alacak Davası ve Manevi Tazminat Taleplerinin Bu Davalara Konu Olup Olamayacağı Sorunu", *AÜHFD, C. 65, S. 4*, 2016, (sa. 2685-2723), s. 2688; Ansay, Sabri Şakir, *Hukuk Yargılama Usulleri*, 7. Baskı, Ankara 1960, s. 83; Bilge, Necip/ Önen, Ergun, *Medeni Yargılama Hukuku*

Davaların yığılması, hem HMK hem de dZPO açıkça düzenlenmiştir. HMK m. 110 davaların yığılmasını "*Davacı, aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla asli talebini, aynı dava dilekçesinde ileri sürebilir. Bunun için, birlikte dava edilen taleplerin tamamının aynı yargı çeşidi içinde yer alması ve taleplerin tümü bakımından ortak yetkili bir mahkemenin bulunması şarttır*" şeklinde düzenlemiştir. dZPO m. 260 ise davaların yığılmasını "*Davacının aynı davalıya karşı birden fazla talebi, farklı gerekçelere dayansa bile, dava mahkemesi tüm talepler için yetkiliyse ve aynı dava türünün kabul edilebilir olması durumunda bir davada birleştirilebilir*"⁴ şeklinde düzenlemiştir.

Çalışmamızda davaların yığılmasının şartları incelenmeyecektir. Sadece davaların yığılması durumunda kanun yolu parasal sınırının nasıl belirlenmesi gerektiği doktrin ve yargı kararları ışığında ele alınacaktır. Davaların ayrılması kararı da bu bağlamda ele alınarak, ayırma kararına karşı kanun yolu ve ayırma kararından sonra kanun yolu parasal sınırı ele alınmaya çalışılacaktır.

I. KANUN YOLU PARASAL SINIRI

A. GENEL OLARAK

HMK m. 341'de, istinaf yoluna başvurulabilecek kararları düzenlenmektedir. Buna göre; "ilk derece mahkemelerinin; nihai kararları ile ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz taleplerinin reddi kararları, karşı tarafın yüzüne karşı verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları, karşı tarafın yokluğunda verilen ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine verilen kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilir (HMK m. 341/1). Ancak ilk derece mahkemesinin her nihai kararına⁵ karşı

Dersleri, 3. Baskı, Ankara 1978, s. 157; Üstündağ, Saim, Medeni Yargılama Hukuku, Cilt I-II, 7. Baskı, İstanbul 2000, s. 160; Çiftçi, s. 857 vd.

⁴ Maddenin Almanca metni: "*Mehrere Ansprüche des Klägers gegen denselben Beklagten können, auch wenn sie auf verschiedenen Gründen beruhen, in einer Klage verbunden werden, wenn für sämtliche Ansprüche das Prozessgericht zuständig und dieselbe Prozessart zulässig ist*".

⁵ Kanun yola parasal sınırının geçici hukuki koruma kararlarına karşı istinaf başvurusunda geçerli olup olmayacağı tartışmalıdır. Bir görüşe göre, bu durumda parasal sınır aranmaz (Çiftçi, s. 96-97). Diğer bir görüşe göre ise, ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü hâlinde, itiraz üzerine verilecek kararlara

istinaf yoluna başvurulamaz⁶. Malvarlığına ilişkin davalarda⁷ istinafa başvurulabilmesi için belirli bir parasal sınırın aşılması gerekir⁸. Bölge adliye mahkemesi hukuk dairelerinden verilen temyizi kabil nihai kararlar ile hakem kararlarının iptali talebi üzerine verilen kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde temyiz yoluna başvurulabilir (HMK m. 361/1). Ancak yine bölge adliye mahkemesinin tüm kararlarına karşı temyiz yoluna başvurulamaz. Malvarlığına ilişkin davalarda⁹ istinafa başvurulabilmesi için belirli bir parasal sınırın aşılması gerekir (HMK m. 362/1-a)¹⁰.

karşı istinaf yoluna başvurulmasında da, dava konusunu malvarlığı hakları oluşturuyor ise, parasal sınır dikkate alınmalıdır (Kurt Konca, Nesibe/ Damar, Ceren, "İş Yargısında İstinaf Kanun Yolu", TBBB, Y. 29, S. 125, 2016, (sa. 187-230), s. 206).

- ⁶ Akkaya, Tolga, Medeni Usul Hukukunda İstinaf, Yetkin Yayınları, Ankara 2009, s. 115.
- ⁷ Malvarlığına ilişkin olmayan davalar bakımından ise Kanunda bir sınırlama yapılmadığından HMK m. 341/1'deki hüküm dikkate alınarak bu konudaki ilk derece mahkemesi kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulabilir (Özekes, Muhammet, "§ 19. Kanun Yolları", İçinde Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed: Hakan Pekcanitez/ Muhammet Özekes/ Mine Akkan/ Hülya Taş Korkmaz), Cilt 3, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 2205).
- ⁸ Akkaya, s. 115; Akil, Cenk, İstinaf Kavramı, Yetkin Yayınları, Ankara 2010, s. 338; Özekes, "§ 19. Kanun Yolları", s. 2204. Manevi tazminat davalarında verilen kararlara karşı, miktar veya değere bakılmaksızın istinaf yoluna başvurulabilir (HMK m. 341/2).
- ⁹ Dava konusu para olmayan veya para ile değerlendirilemeyen davalara ilişkin hükümler de miktar ve değer sınırlaması olmaksızın temyiz edilebilir (Özekes, "§ 19. Kanun Yolları", s. 2280).
- ¹⁰ Özekes, "§ 19. Kanun Yolları", s. 2279. Manevi tazminat davaları bakımından istinaf için geçerli olan HMK m. 341/2'ye benzer bir hüküm, temyiz kanun yolunu düzenleyen hükümler arasında yer almamaktadır. Dolayısıyla manevi tazminat davaları bakımından da temyiz yoluna başvurulabilmesi için parasal sınırın aşılması gerekir. Yargıtay'ın da aynı yönde kararları vardır, Y.10HD., 26.10.2021 T., 2020/9070 E., 2021/12903 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 03.10.2022).

Kanun yolu (istinaf ve temyiz) parasal sınırları, Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay'ın iş yükünün hafifletilmesi¹¹ ve davaların uzamasının önüne geçilmesi amaçlarını taşır¹².

HMK için bu parasal sınırlar, 01.01.2022'den itibaren geçerli olmak üzere yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu (HMK m. Ek Madde 1/1) istinaf için sekiz bin Türk Lirası, temyiz için yüz yedi bin doksan Türk Lirasıdır¹³. Sonuç olarak miktar veya değeri sekiz bin Türk Lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin ilk derece mahkemesi kararları ile miktar veya değeri yüz yedi bin doksan Türk Lirasını (bu tutar dâhil) geçmeyen davalara ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararları kendidir, kanun yoluna başvurulamaz¹⁴. Alman medeni usul hukukunda ise bu parasal sınırlar genel olarak istinaf için 600 Euro (dZPO 511/2-1) ve temyiz için 20.000 Euro (dZPO 544/2-1) olarak düzenlenmiştir.

B. DAVALARIN YİĞİLMASI DURUMUNDA KANUN YOLU PARASAL SINIRI

1. Türk Medeni Usul Hukukundaki Durum

a. Davaların Başlangıçta Birlikte Açılması Durumunda Kanun Yolu Parasal Sınırı

Türk medeni usul hukukunda, davaların yığılması durumunda kanun yolu parasal sınırının nasıl hesaplanması gerektiği konusunda HMK'da açık özel bir hüküm yoktur. Bu durumda her bir talep ayrı ayrı

¹¹ Özbay, İbrahim, "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre İstinaftan Sonraki Temyiz Sistemimizde Temyiz Edilebilen ve Edilemeyen Kararlar", İÜHFMD C. LXIX, S. 1-2, 2011, (sa. 411-438), s. 424; Söyler, Yasin/ Yılmaz, Muhammet, "Temyiz Kanun Yolunda Uygulanan Parasal Sınırın Her Yıl Artırılmasının Görülmekte Olan İdari Davalara Etkisi", SÜHFD, C. 29, S. 3, 2021, (sa. 2131-2168), s. 2134.

¹² Özbay, s. 424.

¹³ İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf ve temyize başvurabilmek için geçerli olan parasal sınırlar bakımından HMK değil de, İİK m. 363/1 ve 634/1 hükümleri uygulanacaktır. İİK için bu parasal sınırlar, 01.01.2022'den itibaren geçerli olmak üzere yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu (İİK m. Ek Madde 1/1) istinaf için on sekiz bin yedi yüz on Türk Lirası, temyiz için yüz yedi bin doksan Türk Lirasıdır. İş mahkemesi kararlarına karşı istinaf ve temyize başvurabilmek için geçerli olan parasal sınırlar bakımından HMK hükümleri uygulama bulacaktır (İŞMK m. 7/3).

¹⁴ Ayrıntılı bilgiler için bakınız, Özekes, "§ 19. Kanun Yolları", s. 2203, 2204, 2279; Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt 5, 6. Baskı, İstanbul 2001, s. 4509 vd.

mı yoksa tüm talepler toplamı mı esas alınacaktır¹⁵? Bu konuda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür.

İleri sürülen bir görüşe göre, davaların yığılması olarak ileri sürülen taleplerin tümü kanun yoluna götürülebiliyorsa, kanun yolu sınırının da talepler toplamına göre belirlenmesi gerekir¹⁶. Çünkü kanun yolu sınırı, dava konusunun miktar ve değerine göre belirlenecektir¹⁷. Bunun sonucu olarak, davaların yığılmasına konu olan bir talep tek başına kanun yolu parasal sınırını aşmamasına rağmen yığılan taleplerin parasal değeri toplandığında kanun yolu parasal sınırını aşıyorsa söz konusu talepler birlikte kanun yoluna taşınabilir, kanun yoluna başvuru bakımından hepsi esas alınır¹⁸. Bu yığılan taleplerin dava sebeplerinin farklı olmasının sonucu bir etkisi yoktur¹⁹.

İleri sürülen diğer bir görüşe göre ise, davaların yığılmasına konu usuli taleplerin her biri bağımsız birer dava olduğuna göre, bizatihi bu davaların aynı yargılamaya konu edilmesi kanun yolu sınırının tespitinde etkili olmamalı ve her bir davaya konu kararın münferit değeri dikkate alınmalıdır²⁰. Çünkü mahkeme, her bir dava için tahkikatı ortak yürütse de, sonuçta her bir dava için birbirinden bağımsız ve ayrı ayrı hükümler kurmaktadır. Her bir dava ayrı ayrı açıldığı takdirde, bu davalarda verilen kararlar kanun yolu parasal kesinlik sınırının altındaysa, verildiği anda kesinleşecektir. Fakat aynı davalar davaların yığılması şeklinde açılır ise, bu dava hakkında verilen kararlar, eğer yukarıda ileri sürülen birinci görüş kabul edilirse, verildiği anda kesin olmayacaktır²¹.

Bu konuda Yargıtay'ın ise yukarıda belirtilen iki farklı görüş doğrultusunda da kararları vardır.

¹⁵ Bulut, s. 434.

¹⁶ Ansay, s. 83; Bilge/ Önen, s. 157; Aksoy, s. 219.

¹⁷ Aksoy, s. 219.

¹⁸ Ansay, s. 83.

¹⁹ Ansay, s. 83; Bilge/ Önen, s. 157.

²⁰ Bulut, s. 436-437; Kırtıloğlu, s. 165-166; Çiftçi, s. 68-71.

²¹ Çiftçi, s. 70, 860.

Yargıtay, bazı kararlarında "objektif dava birleşmesinin söz konusu olduğu durumda, görev yönünden nasıl toplam dava değeri esas alınıyor ve harçta bu değer üzerinden tahsil ediliyor ise temyiz edilebilirlik sınırının da toplam değer üzerinden belirlenmesi gerektiği" yönünde görüş bildirmektedir²². Yargıtay, bu görüş doğrultusunda farklı ifadelerle, " Objektif dava birleşmesi olarak adlandırılan durumda taleplerin her biri ayrı dava olmakla birlikte, görünüşte tek bir hüküm bulunduğundan kesinlik sınırının tespiti için elatmanın önlenmesi ve ecrimisil istemlerine yönelik dava değerlerinin toplanmaları ile ortaya çıkacak değer esas alınması gerekir. Başka bir anlatımla; aynı maddi ve hukuki ilişkiden doğmuş talepler aynı dava dilekçesi ile ileri sürüldüğünde dava değerinin bu iki talebin toplamı olarak değerlendirilmesi gerekir" şeklinde karar vermiştir²³.

Yargıtay, bazı kararlarında ise "Her biri ayrı dava konusunu oluşturan davacı tarafın talepleri ile ilgili olarak her bir dava (talep) için verilen karar diğerinden bağımsız olduğundan temyiz kesinlik sınırının davaların toplam değerine göre değil her dava için ayrı ayrı ele alınması gerektiği" yönünde görüş bildirmektedir²⁴. Bölge Adliye Mahkemeleri de "objektif dava birleşmesi söz konusu olup, bu durumda her talep (dava) birbirinden bağımsız olduğuna ve her

²² Y.HGK., 27.01.2010 T., 4-28 E., 8 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022). Aynı yönde, Y.HGK., 30.03.2021 T., 2019/21-768 E., 2021/361 K.; Y.HGK., 21.12.2005 T., 3-742 E., 742 K.; Y.HGK., 30.04.2019 T., 2017/4-1394 E., 2019/494 K.; Y.HGK., 30.04.2019 T., 2018/1036 E., 2019/493 K.; Y.HGK., 18.04.2019 T., 2018/4-375 E., 2019/473 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022).

²³ Y.8HD., 10.06.2021 T., 2020/707 E., 2021/4987 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022). Aynı yönde, Y.8HD., 25.03.2021 T., 2019/2243 E., 2021/2806 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022).

²⁴ Y.23HD., 15.09.2014 T., 1779 E., 5635 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022); Aynı yönde, Y.23HD., 25.02.2014 T., 2013/7541 E., 2014/1336 K.; Y.21HD., 15.06.2020 T., 237 E., 2255 K.; Y.21HD., 17.12.2019 T., 2897 E., 7843 K.; Y.21HD., 25.11.2014 T., 13022 E., 25277 K.; Y.10HD., 19.10.2021 T., 2020/9981 E., 2021/12492 K.; Y.10HD., 21.09.2021 T., 3004 E., 10652 K.; Y.10HD., 21.09.2021 T., 2020/7210 E., 2021/10666 K.; Y.10HD., 14.09.2021 T., 2020/7559 E., 2021/10179 K.; Y.10HD., 06.07.2021 T., 2020/8842 E., 2021/9680 K.; Y.10HD., 29.06.2021 T., 1845 E., 9142 K.; Y.10HD., 08.06.2021 T., 2020/7080 E., 2021/7843 K.; Y.1HD., 01.06.2015 T., 2014/7850 E., 2015/7955 K.; Y.4HD., 20.09.2021 T., 18329 E., 5001 K.; Y.11HD., 04.10.2018 T., 2016/14880 E., 2018/6034 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022). Yargıtay 11. Hukuk Dairesi bazı kararlarında "objektif dava birleşmesinde, her dava bağımsız olup, kesinlik sınırı, toplama göre değil, her dava için ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir" görüşünde ise de, bu kararlara

bir talep (dava) hakkında ayrı hüküm kurulmuş bulunduğuna göre istinaf keskinlik sınırının toplama göre değil, her dava için ayrı ayrı ele alınması gerekir" ifadeleriyle bu yönde kararlar vermektedir²⁵.

b. Davaların Mahkeme Kararıyla Birleştirilmesi Durumunda

Kanun Yolu Parasal Sınırı

HMK m. 166'ya göre, aynı düzey ve sıfattaki hukuk mahkemelelerinde açılmış davalar, aralarında bağlantı bulunması durumunda, ilk davanın açıldığı mahkemede birleştirilebilir. Bu durumda da davaların yığılması durumunda olduğu gibi birden fazla talep söz konusu olacaktır. Türk hukukunda böyle bir durumda kanun yolu parasal sınırının birleştirilen her bir davanın bağımsız değerinin dikkate alınmasıyla belirleneceği ifade edilmektedir²⁶. Yargıtay da "*Davaların birleştirilmesine karar verilmesiyle sadece davaların yargılamaları birlikte yürütülmekte olup, her dava bağımsız karakterini korumaktadır. Birleştirilen davalardan temyiz sınırı, karar düzeltme sınırı her dava için ayrı ayrı belirlenir*" görüşündedir²⁷.

bakıldığında olayda objektif dava birleşmesinin söz konusu olmadığı, ihtiyari dava arkadaşlığının söz konusu olduğu görülecektir. Bu kararlar için bakınız, Y.11HD., 08.03.2021 T., 2020/2263 E., 2021/2137 K.; Y.11HD., 23.10.2019 T., 2018/5491 E., 2019/6633 K.; Y.11HD., 09.03.2009 T., 2007/13628 E., 2009/2622 K.; Y.11HD., 16.09.2019 T., 2018/3546 E., 2019/5370 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022).

²⁵ Bakınız, İzmir BAM 20HD, 08.07.2021 T., 2020/425 E., 2021/655 K.; Ankara BAM 20HD, 11.03.2021 T., 2019/1225 E., 2021/351 K.; Ankara BAM 23HD, 07.12.2017 T., 778 E., 1275 K.; Van BAM 1HD, 24.01.2020 T., 2019/124 E., 2020/43 K.; Van BAM 1HD, 21.01.2020 T., 2019/102 E., 2020/39 K.; Van BAM 1HD, 17.01.2020 T., 2019/119 E., 2020/41 K.; İstanbul BAM 9HD, 21.02.2019 T., 2017/2528 E., 2019/213 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022).

²⁶ Kuru, Cilt 5, s. 4514; Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt 3, 6. Baskı, İstanbul 2001, s. 3448; Ermenek, İbrahim, Medeni Usul Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s. 269; Çiftçi, s. 68. HMK m. 166/4'e göre bağlantı şartı sağlanması koşuluyla, farklı davalılara karşı açılan davaların da birleştirilebileceği kabul edilmektedir (Ermenek, s. 157).

²⁷ Y.11HD., 13.10.2021 T., 2019/5242 E., 2021/6006 T. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022). Benzer yönde, Y.9HD., 22.06.2021 T., 6467 E., 10543 K.; Y.15HD., 14.01.2021 T., 2020/1897 E., 2021/55 K.; Y.11HD., 15.11.2021 T., 2020/3148 E., 2021/6212 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022).

Bir önceki başlık altındaki tartışmalar kanaatimizce burada da geçerlidir. Bir sonraki başlıkta görüleceği üzere Alman medeni usul hukukunda, davanın başlangıçta birlikte açılmasıyla sonradan mahkeme kararıyla birleştirilmesi durumları arasında çalışma konumuz açısından fark olmadığı belirtilmektedir. "Değerlendirme ve Görüşümüz" başlığı altında savunduğumuz hususlar bu başlık altındaki durum için de geçerlidir.

2. Alman Medeni Usul Hukukundaki Durum

Alman hukukunda, taleplerin birden fazla ve hepsinin kanun yolunun konusu yapılmış olması durumunda bu taleplerin tutarlarının toplanacağı, böylece toplamının dikkate alınacağı ifade edilmektedir²⁸. Talepler arasında hukuki veya ekonomik bir bağ bulunmasa bile, bu taleplerin tutarlarının toplanacağı kabul edilmektedir²⁹.

Dava yığılmasına benzer şekilde davaların sonradan mahkeme kararıyla birleştirilmesi durumunda da, birleştirilen taleplerinin değerinin kanun yolunun konusu yapılmış olması durumunda toplanacağı kabul edilmektedir³⁰.

3. Değerlendirme ve Görüşümüz

Değerlendirmeye başlarken ilk önce HMK ve dZPO hükümlerinin lafzına bakmak gerekir. HMK m. 341/2'ye göre, "*Miktar veya değeri üç bin (sekiz bin) Türk Lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesin-dir*". Yine HMK m. 362/1-a'ya göre, "*Bölge adliye mahkemelerinin aşağıdaki kararları hakkında temyiz yoluna başvurulamaz: Miktar veya değeri kırk bin (yüz*

²⁸ Stein, Friedrich/ Jonas, Martin/ Althammer, Christoph, Kommentar zur Zivilprozessordnung, Band 6, 22. Auflage, Tübingen 2013, § 511, kn. 37, 46; Wieczorek, Bernhard/ Schütze, Rolf A./ Gerken, Uwe, Zivilprozessordnung und Nebengesetze Grosskommentar, Band 7, 4. Auflage, 2013, § 511, kn. 48; Baumfalk, Walter/ Gierl, Walter, Zivilprozess, 11. Auflage, Baden-Baden 2013, s. 346; Musielak, Hans-Joachim/ Voit, Wolfgang/ Ball, Wolfgang, Zivilprozessordnung Kommentar, 19. Auflage, 2022, § 511, kn. 30; Saenger, Ingo/ Wöstmann, Heinz, Zivilprozessordnung Handkommentar, 9. Auflage, 2021, § 511, kn. 27; Stein/ Jonas/ Jacobs, § 544, kn. 7; Rosenberg/ Schwab/ Gottwald, Zivilprozessrecht, s. 839; Prütting/ Gehrlein/ Lemke, § 511, kn. 25.

²⁹ Stein/ Jonas/ Althammer, § 511, kn. 46; Saenger/ Wöstmann, § 511, kn. 27; Musielak/ Voit/ Ball, § 511, kn. 30.

³⁰ Wieczorek/ Schütze/ Smid, § 147, kn. 20; Stein/ Jonas/ Althammer, § 147, kn. 25; Braun, Johann, Lehrbuch des Zivilprozessrechts, Tübingen, 2014, s. 471.

yedi bin doksan) Türk Lirasını (bu tutar dâhil) geçmeyen davalara ilişkin kararlar". Alacağın tamamının dava edilmiş olması durumunda, kararda asıl talebinin kabul edilmeyen bölümü HMK m. 341/2 ve 362/1-a'daki istinaf ve temyiz için geçerli parasal sınırları geçmeyen taraf, istinaf veya temyiz yoluna başvuramaz (HMK m. 341/4, 362/2).

dZPO m. 511/2-1'e göre "İstinaf, itiraz konusunun değerinin 600 Euro'yu aşması durumunda caizdir"³¹. dZPO m. 544/2-1'e göre "Temyiz talebinin kabul edilemez olarak reddedilmesi şikâyeti, temyizle ileri sürülen itirazın değerinin 20.000 Euro'yu aşması durumunda caizdir"³².

Yukarıda iki ayrı kanunun hükümleri incelendiğinde, ne Türk hukukunda ne de Alman hukukunda, dava yığılması durumunda bu değerlerin ayrı ayrı ele alınacağı veya toplanacağına yönelik açık bir düzenleme mevcut değildir³³.

Kanaatimizce HMK m. 341/2 ve 362/1-a hükümleri çalışma konumuz açısından yoruma muhtaçtır. Bu hükümler yorumlanırken iki hususa dikkat edilmesi gerekir. Kanaatimizce ilk önce, yargılamaya hâkim olan ilkeler, HMK hükümlerini yorumlarken göz önünde tutulmalıdır. Bir hükmün HMK'da düzenlenen ilkelerle çelişecek veya onlara aykırı olacak şekilde yorumlanması mümkün değildir. Söz konusu ilkeler, kanun hükümlerinin de temelini teşkil etmektedir³⁴. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 6'da düzenlenen ve Anayasa m. 36'da da kendine yer bulan adil yargılanma hakkı, yargılamaya hâkim olan ilkelerden birisidir. Adil

³¹ Maddenin Almanca metni: "Die Berufung ist nur zulässig, wenn 1. der Wert des Beschwerdegegenstandes 600 Euro übersteigt...".

³² Maddenin Almanca metni: "Die Nichtzulassungsbeschwerde ist nur zulässig, wenn 1. der Wert der mit der Revision geltend zu machenden Beschwer 20 000 Euro übersteigt...".

³³ Fakat Bulut, Alman Medeni Usul Kanunu'nun kanun yoluna başvuru sınırının tespitinde, kural olarak, kanun yolu başvurusunun toplam değerinin esas aldığını ifade etmektedir (Bulut, s. 436-437). Ancak biz bu görüşe katılmamaktayız.

³⁴ Erdönmez, Güray, "§ 8. Medenî Usûl Hukukuna Hâkim Olan İlkeler", İçinde Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed: Hakan Pekcanitez/ Muhammet Özekes/ Mine Akkan/ Hülya Taş Korkmaz), Cilt 1, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 782.

yargılanma hakkının alt unsurlarından birisi mahkemeye erişim hakkıdır³⁵. Mahkemeye erişme hakkı sadece ilk derece mahkemesine dava açma hakkını değil, eğer iç hukukta itiraz, istinaf veya temyiz gibi kanun yollarına başvurma imkânı tanınmış ise üst mahkemelere başvurma hakkını da içerir³⁶.

Adil yargılanma hakkını düzenleyen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m.6, Anayasa m. 36 hükümleri ile Yargıtay'ı yüksek mahkeme olarak düzenleyen Anayasa m. 154 hükümleri bir arada değerlendirildiğinde kanaatimizce kanun yoluna başvuru hakkı (en azından Yargıtay incelemesi için) anayasal bir haktır³⁷. Anayasada düzenlenen temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması mümkündür. Anayasa m. 13'e göre: "*Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir*". Nitekim anayasal bir hak olan kanun yoluna başvuru hakkı da, "*yargının fonksiyon yapabilirliğinin muhafazası amacı*"³⁸ doğrultusunda sınırlandırılmaktadır. Ayrıca bu sınırlamayla, davanın diğer tarafı açısından adil yargılanma hakkının bir unsuru olan makul sürede yargılanma da sağlanmış olmaktadır.

³⁵ Çiçek, Erol, "*AİHS m. 6 Adil Yargılanma Hakkı ve Türk Hukukunda Uygulanması*", TBBD, Y. 20, S. 72, 2007, (sa. 234-246), s. 234; Çayan, Gökhan, "*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Mahkemeye Erişim Hakkı*", TAAD, Y. 7, S. 28, 2006, (sa. 238-271), s. 238.

³⁶ AİHMK, Bayar ve Gürbüz/ Türkiye, B. No: 37569/06, 27/11/2012, § 42; AYMK, Hamiyet Köseoğlu Başvurusu, B. No: 2013/1341, 21/5/2015, § 29. Alangoya, Yavuz, "*Kanun Yolunun Anayasal Temeli ve HUMK m.427 Hükmü İle Kanun Yolu Kapatılmış Olan Kararlara Karşı Kanun Yoluna Müracaat İmkânı*", 75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, Ankara 2004, s. 40; Akkaya, s. 43; Akil, s. 242.

³⁷ Kanun yoluna başvuru hakkının anayasal bir hak olduğunu savunan yazarlar, Alangoya, s. 40; Akkaya, s. 43; Akil, s. 242; Birtek, Fatih, Ceza Muhakemesinde İstinaf, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s. 102. Kanun yoluna başvurunun anayasal bir hak olmadığına yönelik görüşler için bakınız, Alangoya, s. 22 vd.; Akil, s. 226 vd. yazarlar.

³⁸ "*Mahkemelerin bütün kararlarına karşı kanun yolu tanınması, bütün kararların kontrolünü olumsuz yönde etkilediği ve hak arama hak ve hürriyetinin uygulanmasında zayıflıklar yarattığı durumlarda, hukuk devletinin temel şartı olan yargının fonksiyon görevliliğinin muhafazası göz ardı edilemez. Bu durumda bir kısıtlamaya gidilmesi anayasal açıdan caiz görülmemek gerekir*", Alangoya, s. 38, 40.

Sınırlandırmanın bir aracı olarak kanunla düzenlenen parasal sınırlar kullanılmaktadır. Dava yığılması durumunda her bir talebin değerlerinin ayrı ayrı ele alınacağı veya toplanacağına yönelik açık bir düzenleme mevcut olmadığı ve anayasal bir hak olan kanun yoluna başvuru hakkını sınırlamaya yönelik HMK m. 341/2 ve 362/1-a hükümlerini bu yönde açık bir kanun hükmü olarak göremeyeceğimiz için, kanun yolu parasal sınırını aşıp aşmadığı değerlendirilirken her bir talebin tümünün toplamı esas alınmalıdır.

İkinci olarak, yorum yapılırken yorum ilkelerine uymak gerekir. Yorum ilkeleri, hukuk kuralının kim tarafından yorumlanırsa yorumlanırsın aynı anlama ulaşmasını sağlayan ilkelerdir. Yorum ilkeleri, yorumun objektifleştirilmesi amacına yönelmiştir³⁹. Kabul edilen yorum ilkelerinden çalışmamızla yakından ilgili iki ilkeye değinmek yerinde olacaktır. Bunlar kaideler geniş yorumlanır ilkesi ve istisnalar dar yorumlanır ilkesidir. Kaideler geniş yorumlanır ilkesi kısaca, hukuki düzenlemelerde öngörülen genel kuralların genel anlaşılması gerektiğini ifade eden bir ilkedir⁴⁰. İstisnalar dar yorumlanır ilkesi ise, genel kurallara istisna oluşturan hükümlerin öngörüldükleri süre ve olaylar dışındı uygulanamayacağını ifade eder. İstisnalar dar yorumlanır ilkesi, genel hüküm olmaları nedeniyle mümkün olduğunca geniş anlaşılması gereken kaideleri değiştirmelerinden (daraltmalarından) dolayı istisnai hükümlerin kapsamının genişletilmemesi gerektiği düşüncesine dayanır⁴¹. Kaideyi değiştirme yetkisi münhasıran kaideyi koyan makama ait olduğu için, istisnayı genişletme yetkisi de münhasıran kaideyi koyan makama aittir⁴². Çalışma ko-

³⁹ Güneş, Ahmet M., Hukuk Metodolojisi, 3. Baskı, Bursa 2020, s. 125; Gözler, Kemal, "Yorum İlkeleri", Kamu Hukukçuları Platformu Anayasa Hukukunda Yorum ve Norm Somutlaşması, Ankara 2012, (sa. 15-105), s. 18.

⁴⁰ Güneş, s. 127-128; Gözler, "Yorum İlkeleri", s. 59; Gözler, Kemal, Hukuka Giriş, 18. Baskı, Bursa 2021, s. 339-341.

⁴¹ Güneş, s. 127-128; Gözler, "Yorum İlkeleri", s. 59; Gözler, Hukuka Giriş, s. 339-341.

⁴² Gözler, "Yorum İlkeleri", s. 59; Gözler, Hukuka Giriş, s. 341.

numuzla bağlantısına geçer isek: mahkeme kararlarına karşı kanun yolunun açık olması kural, kanun yollarının kapalı olması ise istisnadır⁴³. Yukarıda⁴⁴ kanun yoluna başvuru hakkının anayasal bir hak olduğu görüşünde olduğumuzu belirttiğimizden dolayı kanun yolunun kapalı olmasına yönelik olan hükümler- örneğin miktar sınırı- istisnai bir hükümdür ve geniş yorumlanmamalıdır.

Sonuç olarak kanaatimizce, hukukumuzda davaların yığılması durumunda kanun yolu parasal sınırı konusunda yoruma muhtaç düzenlemeler mevcuttur. Bu yorumu yaparken yargılamaya hâkim olan ilkeler, özellikle adil yargılanma hakkı ve unsuru olan mahkemeye erişim hakkı ve yorum ilkelerinden birisi olan istisnalar dar yorumlanır ilkesi göz önünde tutmalıdır. En azından aralarında bağlantı bulunan (aynı davalıya karşı olan⁴⁵) taleplerin yığılması durumunda, kanun yolu parasal sınırını aşır aşmadığı değerlendirilirken her bir talebin tümünün toplamı esas alınmalıdır⁴⁶.

⁴³ Kuru, Cilt 5, s. 4504; Yılmaz, Ejder, İstinaf, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2005, s. 84; Birtek, s. 333; Karlı, Abdurrahim, İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi, İstanbul 1995, s. 80.

⁴⁴ Bakınız, dipnot 28.

⁴⁵ Bakınız, dipnot 19.

⁴⁶ "Kanaatimce biri hakkında verilecek kararın diğerini etkileyeceği anlaşılan ve bu sebeple aralarında bağlantı bulunan davalar ayrı ayrı açılrsa da birleştirilmiş olması halinde her bir davanın değerinin ayrı ayrı değil, aynen davaların yığılmasında olduğu gibi toplam miktardan temyiz sınırı belirlenmelidir. Aksi takdirde, aynı hukuki sebepten ve maddi vakiyadan doğan taleplerin ayrı ayrı dava konusu edilerek kanun yolu denetiminden kaçırılması mümkün olabilir. Bu nedenle somut olayda, her ne kadar iki ayrı davanın birleştirilmesi söz konusu ise de, her iki davanın da aynı maddi vakiyadan kaynaklanan ve aynı hukuki sebebe dayanan davalar olması nedeniyle, ayrı ayrı açıldıkları gerekçesiyle temyiz denetimi dışında bırakılmasını adil yargılanma hakkına (mahkemeye erişim hakkı) aykırı bulduğumdan, temyiz talebinin miktar yönünden reddine dair çoğunluk görüşüne katılmıyorum", Y.11HD., 15.11.2021 T., 2020/3148 E., 2021/6212 K., karşı oy yazısı (Kazanıcı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022). "Anayasa'nın 36. maddesinin 1. fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin 1. fıkrasında; "Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar...konusunda karar verecek olan,...bir mahkeme tarafından davasının...görülmesini istemek hakkına sahiptir..." yönünde düzenleme bulunduğu görülmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin bir kararında da "...Mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve

II. DAVALARIN YIĞILMASI DURUMUNDA DAVALARIN AYRILMASI VE KANUN YOLU BAŞVURUSUNA ETKİSİ

A. DAVALARIN YIĞILMASI DURUMUNDA DAVALARIN AYRILMASININ ŞARTLARI

Burada sadece birlikte, davaların yığılması şeklinde açılmış davaların ayrılması üzerinde durulacaktır⁴⁷. Bilindiği üzere davacı, aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla asli talebini, aynı dava

uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hale getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlâl edebilir (... .. B. No: 2012/791, 07/11/2013, § 52)" şeklinde tespitlere yer verilmiştir. Mahkemeye erişim hakkı sadece ilk derece mahkemesine dava açma hakkını değil eğer iç hukukta itiraz, istinaf veya temyiz gibi kanun yollarına başvurma imkânı tanınmış ise üst mahkemelere başvurma hakkını da içerir (... ve .../Türkiye, B. No: 37569/06, 27.11.2012, § 42). 14.Belirtmek gerekir ki asıl olan kanun yoluna başvurudur. Buradaki sınırlamalar ise ölçülü olmalı ve erişim hakkını önemli ölçüde etkisizleştirmemelidir. Aynı vakiya dayalı birden fazla talebin veya aynı vakia nedeni ile aynı davada talepte bulunanların ayrı ayrı kesinlik sınırına tabi tutularak mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılması, kusur veya maluliyet oranının farklı farklı belirlenmesine neden olacak ve erişim hakkını etkisizleştirecektir. Diğer taraftan somut uyuşmazlıkta olduğu gibi protokol veya ibraname ile ödenen miktar manevi tazminatı da kapsayabilir. 15.Somut olayda davacı aynı olaydan kaynaklanan zarar nedeniyle davalıya karşı olan birden fazla talebini (maddi ve manevi tazminat) aynı davada birleştirmiştir. Objektif dava birleşmesi olarak adlandırılan bu durumda taleplerin her biri ayrı dava olmakla birlikte, görünüşte tek bir hüküm bulunduğundan temyizde kesinlik sınırının tespiti için temyiz edilen maddi ve manevi tazminat tutarlarının toplamları esas alınmalıdır. 16.Aynı ilkeler Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 18.09.2019 tarih ve 2018/4-375 Esas, 2019/473 Karar, 30.04.2019 tarih ve 2017/4-1394 Esas, 2019/494 Karar ve 30.03.2021 tarih ve 2019/(21)10-768 Esas, 2021/361 Karar sayılı ilamlarında kabul edilmiştir. 17.Sonuç itibari ile somut uyuşmazlıkta davalı tarafın temyiz isteminin manevi tazminat yönünden kesinlik sınırından reddi isabetli olmamıştır. Maddi tazminat hakkında verilen hüküm gibi toplam alındığında temyiz incelemesi yapılması ve esasına girilmesi gerekirdi. Bu nedenle çoğunluğun kesin olduğu görüşüne katılmamıştır.", Y.10HD., 21.09.2021 T., 2020/7210 E., 2021/10666 K., karşı oy yazısı (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022). Aynı yönde, Y.10HD., 21.09.2021 T., 3004 E., 10652 K., karşı oy yazısı; Y.10HD., 14.09.2021 T., 2020/7559 E., 2021/10179 K., karşı oy yazısı (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022).

⁴⁷ Sonradan mahkeme kararıyla birleştirilmiş davaların ayrılmasının koşulları hakkında ayrıntılı bilgiler için bakınız, Ermenek, s. 168 vd; Kuru, Cilt 3, s. 3399 vd. Yine burada sadece şartları tam olan davaların yığılması şeklinde açılan davaların ayrılması incelenecektir. Şartları oluşmadığı halde birlikte açılmış davaların ayrılması hakkında ayrıntılı bilgiler için bakınız, Ermenek, s. 168 vd; Bulut, s. 313 vd, 339 vd;

dilekçesinde ileri sürebilir (HMK m. 110). Davacının, birden fazla asli talebini ileri sürebilmesi için bu talepler arasında bağlantı (HMK m. 166) bulunmasına gerek yoktur⁴⁸. Çünkü bu davada taleplerden her biri ekonomik bakımdan farklı edaları hedef tutmaktadır⁴⁹.

Davaların yığılması durumunda, talepler arasında bağlantının aranmaması nedeniyle, "*davaların aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğması ya da biri hakkında verilecek hükmün diğerini etkileyecek nitelikte bulunma*(ma)sı (HMK m. 166/4)", bu davalar bakımından ayrılma kararı verilmesinin gerekçesi olamaz. Davaların yığılması şeklinde birlikte açılan davalar, ancak usul ekonomisi gereği "*yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için* (HMK m. 167)" mahkeme tarafından ayrılabilir⁵⁰.

B. DAVALARIN AYRILMASI KARARINA KARŞI KANUN YOLUNA BAŞVURULMASI

Mahkeme yukarıda belirttiğimiz şartlar oluştuğu takdirde, davaların yığılması şeklinde açılan davayı ayırabilir. "*Bu durumda mahkeme, ayrılmasına karar verilen davalara bakmaya devam eder* (HMK m. 167)". Mahkemenin davaların ayrılması kararı üzerine, her dava için ayrı bir dosya açılır ve her davaya ayrı bir dosya (esas) numarası verilir⁵¹.

Mahkemenin bu ayırma kararının niteliğinin ne olduğunu tespit etmek gerekir. Dava yığılması durumunda kanun yolu parasal sınırının tespitinde her bir talebin toplamının esas alınması görüşünü benimsediğimiz için, ayırma kararıyla birlikte başlangıçta kanun yoluna başvurulabilecek mahkeme kararı, ayırma kararı sonrası (her biri ayrı dava olacağı için) kanun yolu parasal sınırının altında kalıp, kanun yolu kapalı hale gelebilir. Ayırma kararının niteliği tespit edilerek, bu karara karşı tek ba-

Kuru, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt 2, 6. Baskı, İstanbul 2001, s. 1501; Kuru, Cilt 3, s. 3394.

⁴⁸ Kuru, Cilt 2, s. 1498; Ermenek, s. 169; Bulut, s. 47 vd. Bağlantı şartı dışında davaların yığılması için gerekli diğer şartlar hakkında ayrıntılı bilgiler için bakınız, Kuru, Cilt 2, s. 1498 vd; Bulut, s. 179 vd.

⁴⁹ Ermenek, s. 169.

⁵⁰ Ermenek, s. 169; Bulut, s. 48, 336 vd; Kuru, Cilt 3, s. 3398.

⁵¹ Kuru, Cilt 3, s. 3405.

şına kanun yoluna başvurulup başvurulamayacağı ortaya koyulur. Mahkemenin davaların ayrılmasına yönelik kararının, taraflar arasındaki uyumsuzluğu esastan çözümlen, esasa ilişkin bir karar olmadığı ifade edilmektedir⁵². Ayrıca bu kararın, nihai bir karar olmadığı, bilakis ara karar olduğu da ifade edilmektedir⁵³. HMK, kanun yollarını sadece nihai kararlara karşı kabul ettiği için, ara kararlara karşı kural olarak⁵⁴ tek başına başvurulabilecek bir kanun yolu öngörmemiştir⁵⁵. Ancak bundan ara kararların kanun yolu denetimi dışında kaldığı anlaşılmamalıdır. Sadece yargısal faaliyetin işleyişini kolaylaştırmak ve denetimi etkin kılmak amacıyla, ara kararların kanun yolu denetimi daha sonraki bir zaman dilimine ertelenmektedir⁵⁶. Bunun sonucu olarak mahkemenin davaları ayırma

⁵² Kuru, Cilt 3, s. 3403.

⁵³ Kuru, Cilt 3, s. 3404; Çiftçi, s. 551; Muşul, Timuçin, "Medeni Usul Hukukunda Ara Kararlar", DÜHFD, Y. 1988, S. 4, 1988, (sa. 217-262), s. 246; Özekes, Muhammet, "§ 13. Tahkikat", İçinde Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed: Hakan Pekcanitez/ Muhammet Özekes/ Mine Akkan/ Hülya Taş Korkmaz), Cilt 2, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 1453; Ulukapı, Ömer, Medeni Usul Hukukunda Dava Arkadaşlığı, Konya 1991, s. 228; Rosenberg/ Schwab/ Gottwald, Zivilprozessrecht, s. 166.

⁵⁴ Kanunun açıkça öngördüğü hallerde ara karara karşı tek başına kanun yoluna gidilebilir (Atalı, Murat, , "§ 16. Karar ve Hüküm", İçinde Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed: Hakan Pekcanitez/ Muhammet Özekes/ Mine Akkan/ Hülya Taş Korkmaz), Cilt 3, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 1971). Ancak davaların ayrılmasında buna yönelik bir hüküm yoktur, aksine HMK m. 168 cümle 1 açıkça hükümlerle birlikte gidileceğini düzenlemektedir.

⁵⁵ Akcan, Recep, Usul Kurallarına Aykırılığa Dayanan Temyiz Nedenleri, Ankara 1999, s. 8, dipnot 6; Yılmaz, s. 59; Akil, s. 336; Akkaya, s. 111; Çiftçi, s. 82; Alangoya/ Yıldırım/ Deren-Yıldırım, s. 435; Muşul, s. 244; Atalı, s. 1971; Özekes, "§ 19. Kanun Yolları", s. 2204. Y.İBK., 21.02.2014 T., 2013/1 E., 2014/1 K. (RG, T. 17.04.2014, S. 28975); Y.HGK., 30.09.2021 T., 2017/19-934 E., 2021/1124 K.; Y.9HD., 30.06.2021 T., 6511 E., 11095 K.; Y.20HD., 24.06.2019 T., 2412 E., 4370 K.; Y.11HD., 01.12.2015 T., 5715 E., 12769 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022).

⁵⁶ Akkaya, s. 111. Ancak nihai kararlar birlikte kanun yoluna başvurulabilir (Muşul, s. 244; Özekes, "§ 19. Kanun Yolları", s. 2204). "ara kararlar tek başına temyiz edilemez, ancak asıl hükümle birlikte temyiz edilebilir.", Y.9HD., 30.06.2021 T., 6511 E., 11095 K.; Y.20HD., 24.10.2017 T., 4391 E., 8338 K.; Y.2HD., 30.01.2013 T., 126 E., 2406 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022).

kararının tek başına kanun yoluna götürülemeyeceği kabul edilmektedir⁵⁷. Nitekim HMK m. 168 cümle 1, "*ayırma hususundaki ilk derece mahkemesi kararlarına karşı istinaf yoluna; bölge adliye mahkemesi kararları hakkında ise temyiz yoluna, ancak hükümle birlikte gidilebil(eceğini)*" açıkça düzenlemektedir.

Hukukumuzda, usuli müktesep hak teşkil etmeyen ara kararlardan mahkemenin talep üzerine veya kendiliğinden dönebileceği kabul edilmektedir⁵⁸.

HMK m. 168 cümle 2, ayırma kararına karşı kanun yoluna hükümle gidilse bile, bunun tek başına kaldırma/ bozma sebebi teşkil etmeyeceğini ifade etmektedir. "*Şu kadar ki, bu husus tek başına, bölge adliye mahkemesinde hükmün kaldırılarak esastan incelenme; Yargıtayda ise bozma sebebi teşkil etmez* (HMK m. 168 cümle 2)". Bu duruma usule ilişkin nispi istinaf/temyiz sebepleri denilmektedir. Usul kurallarına aykırılığın istinaf/temyiz sebebi oluşturabilmesi için, usule aykırılığın verilen kararı değiştirecek nitelikte olması gerekir. Usule aykırılık olmasaydı, karar başka türlü olacak idi ise, bu hal istinaf veya temyiz nedeni olarak kabul edilebilir⁵⁹. HMK m. 168 cümle 2'nin üstte belirttiğimiz lafzı, hukuka aykırı olarak ayırma kararının tek başına kararın kaldırılması veya bozulmasına neden olmayacağını ve bunun sonucu olarak nispi istinaf/ temyiz sebebi olduğunu ortaya çıkarır⁶⁰.

C. DAVALARIN AYRILMASI KARARININ KANUN YOLU PARASAL SINIRINA ETKİSİ

1. Genel Olarak

⁵⁷ Kuru, Cilt 3, s. 3404; Akkaya, s. 200, dipnot 239; Çiftçi, s. 552; Muşul, s. 246; Özkes, "§ 13. Tahkikat", s. 1453-1454; Wieczorek/ Schütze/ Smid, § 145, kn. 56.

⁵⁸ Alangoya/ Yıldırım/ Deren-Yıldırım, s. 435; Muşul, s. 233 vd; Atalı, s. 1972; Ulukapı, s. 229. Y.HGK., 30.09.2021 T., 2017/19-934 E., 2021/1124 K.; Y.HGK., 22.06.2021 T., 2017/3-3179 E., 2021/806 K.; Y.21HD., 09.03.2020 T., 2019/5841 E., 2020/1530 K. (Kazancı İçtihat Bilgi Sistemi, ET. 10.05.2022).

⁵⁹ Akcan, s. 131-132; Akkaya, s. 203; Muşul, s. 245.

⁶⁰ Akcan, s. 147. Ancak Akkaya, bunu mutlak istinaf sebebi olarak görmektedir, Akkaya, s. 200.

Mahkeme davaların yığılması şeklinde açılan davadaki yığılan talepler ayırma kararı verdiğinde, bu karar ara karar niteliğinde olacaktır ve ancak hükümlerle birlikte kanun yoluna götürülecektir. Mahkeme ayırmaya karar verdiğinde her bir talep için ayrı dosya numarası vererek bu davaları görmeye devam edecektir. Davaların ayrılmasıyla davaların derdestliğinde bir değişiklik olmazken, kanun yolu şartları her bir ayrılan dava için bağımsız olarak belirlenecektir⁶¹. Bunun sonucu olarak, görüşümüze göre davaların yığılması durumunda kanun yolu parasal sınırı tüm taleplerin toplamına göre belirleneceğinden, her bir talep davaların yığılması şeklinde açıldığında kanun yolu parasal sınırının üzerinde olacak ve kanun yolu incelemesine tabi olacakken, davaların ayrılmasıyla kanun yolu parasal sınırının altında kalabilecektir.

Davaların ayrılması kararı ara karar olduğundan, ancak hükümlerle birlikte kanun yoluna götürülebileceğinden, eğer hüküm de kanun yolu parasal sınırının altında kalırsa, kanun yolu denetiminden muaf olacaktır. Çünkü ara kararın kanun yolu denetiminden geçip geçemeyeceği, hükme tabi tutulmuştur. Çalışmamıza ışık tutacağı düşüncesiyle Alman Federal Mahkemesi'nin bu konuya ilişkin önemli bir kararına yer vermek istiyoruz.

2. Alman Federal Mahkemesinin 06.07.1995 Tarihli ve I ZR 20/93 Sayılı Kararı, Değerlendirme ve Görüşümüz

Alman Federal Mahkemesinin bir kararını öneminden dolayı dipnotta⁶² ayrıntılı olarak aktarmak istiyoruz. Alman medeni usul hukukunda davaların ister başlangıçta isterse mahkeme kararıyla sonradan

⁶¹ Rosenberg/ Schwab/ Gottwald, Zivilprozessrecht, s. 409; Prütting/ Gehrlein/ Lemke, § 145, kn. 1; Wiczorek/ Schütze/ Smid, § 145, kn. 57.

⁶² "1. İstinaf mahkemesinin hükümden önce verdiği ayırma kararı, temyiz derecesinde incelenecek olan ZPO 145'in yanlış değerlendirilip ele alınmasına dayanan bir temyiz şikâyetine tabidir (burada: davacı tarafından birlikte açılıp yürütülen ve asliye hukuk mahkemesi tarafından birleşik olarak karar verilen hukuki uyumsuzluğu görünürde hiçbir somut sebep olmaksızın, bir dizi yargılama haline bölen ve hiçbir temyiz caizliği olmaksızın kanun yoluna başvurulabilirlik için önemli olan ZPO 542'ye göre itiraz değerine ulaşmayan ayırma kararı).
2.

Olay: 1 Davacı, S. Deutschland GmbH'nin nakliye sigortacısı olarak, nakliye mallarının kaybı nedeniyle devredilen haklara dayanarak davalı nakliye şirketine dava açmaktadır. 1991

yılıının Mayıs ve Haziran aylarında, bu şirketten her biri birkaç paketten oluşan beş sevkiyattan bir veya iki paketi davalının ara deposunda (sevkiyat deposu) kayboldu. Bu nedenle davalı, Genel Alman Nakliyecisi Koşulları 54 Harf a No. 1 ile bağlantılı olarak Genel Şirket Koşulları Sayı 3.1 uyarınca, kayıp eşyanın kilogramı başına 4,45 DM tutarında tazminat ödemiştir.

2 Davacı, bu ödeme ve 94.469,53 DM tutarındaki kaybolan mallarının iddia ettiği değeri arasındaki farkı faiziyle beraber talep etmiştir.

3 Asliye hukuk mahkemesi davayı reddetmiştir.

4 Davacının istinafı üzerine istinaf mahkemesi, istinaf gerekçesinin ulaşmasından sonra hukuki uyumsuzluğu ayırma kararı verdi ve her bir gönderi 30.991.93 DM, 39.446.62 DM, 13.751.84 DM, 6.837.74 ve 3.441.40 DM tutarındaki kısmi taleplere karşılık gelen beş ayrı yargılamaya ayrıldı. (18 U 199/92, 18 U 215/92, 18 U 216/92, 18 U 217/92, 18 U 218/92). Bu yargılamaların her birinde, - herhangi bir gerçek olmaksızın - davacının istinaf talebinin reddedildiğine dair hüküm verildi (bkz. OLG Düsseldorf - 18 U 199/92, TranspR 1995, 249 = VersR 1994, 625). Hüküm fıkraları, talep edilen meblağlar ve bunların hesaplanmasına ilişkin esaslar dışında, bu hükümler kelimesi kelimesine aynıdır.

5 Yargılamanın ayrılmasının etkisiz olduğunu düşünen ve ödemeyi talep eden davacının temyizi buna yöneliktir. Davalı, temyizden usulden reddini talep etmektedir.

6 Daire, temyiz derecesindeki I ZR 17/93, I ZR 18/93, I ZR 19/93, I ZR 20/93 ve I ZR 22/93 dosya numaralarını taşıyan bahsi geçen yargılamaları, ortak müzakere ve karar için I ZR 20/93 meselenin yürütümü altında birleştirmiştir.

Kararın Gerekçeleri: 7 I. Beş istinaf hükmünün hiçbirinde davacının itirazının değeri 60.000 DM'yi geçmemesine ve istinaf mahkemesi hiçbir olayda temyize izin vermemesine rağmen, temyiz kabul edilebilirdir.

8 İtiraz değerinin incelenmesinde, itiraz edilen hükümlerde istinaf mahkemesince yapılan belirlemelerden yola çıkılamaz. Aksine, asliye hukuk mahkemesi tarafından reddedilen, istinaf mahkemesinin beş hükmüyle asliye hukuk mahkemesinin kararıyla onaylanan, davacının objektif dava birleşmesi yoluyla açtığı davada 94.469,53 DM talep ettiği alacağı tutarı itiraz değeri için önemlidir. İstinaf mahkemesinin verdiği ve davacının itirazı üzerine de tekrardan kaldırılmayan yargılamanın ayrılması kararı kabul edilemez ve bundan dolayı hükmün kanun yoluna başvuru kabiliyeti üzerine etkisi yoktur (vgl. BGH, Urt. v. 30.10.1956 - I ZR 82/55, NJW 1957, 183; BAG AP Nr. 1 zu § 611 BGB - Gruppenarbeitsverhältnis; OLG Köln VersR 1973, 285; Stein/Jonas/Leipold, ZPO, 21. Aufl., § 145 Rdn. 8, 24; Zöller/Greger, ZPO, 19. Aufl., § 145 Rdn. 7).

9 İstinaf mahkemesinin yargılamanın ayrılması hakkındaki arar kararına bağımsız olarak itiraz edilemez. Ara karar, nihai karardan önce verilmiş bir karar olarak, ancak davacının temyiz talebi üzerine temyiz yargılamasında incelemeye tabidir ((MünchKomm/Walchshöfer, ZPO, § 548 Rdn. 2; vgl. auch MünchKomm/Peters, ZPO, § 145 Rdn. 10; OLG München NJW 1984, 2227 [OLG München 15.06.1984 - 25 W 1873/84]). İstinaf mahkemesinin kendine verilen takdir yetkisini görevleri gereği kullanıp kullanmadığının tespiti için inceleme yapılabilir. Mevcut davada, temyizde haklı olarak iddia edildiği gibi, bu reddedilmelidir. Ayırma kararıyla istinaf mahkemesi kendisine tanınan takdir yetkisini aşmıştır, yargılamanın beş ayrı davaya bölünmesi hukuki olarak etkisizdir...

10 Yargılamayı ayırmak için nesnel bir sebep yoktu. Her şekilde bu yasaktır. Yargılamaların ayrılmasının amacı, dava malzemelerini düzenlemek ve iddiaların birikmesi nedeniyle anlaşılmasını zorlaştırıyorsa daha açık hale getirmek ve ayrıca bireysel noktalardaki anlaşmazlıklar nedeniyle uzayan davalara karşı koymaktır. Kural olarak, bu takdirde bir ayırma, yalnızca dava talebinin ayrılabilir bir bölümünün diğerinden daha hızlı karara bağlanması muhtemelse uygundur. Aksi takdirde tüm dava malzemesinin tek bir duruşmada ele alınması ilkesi korunmalıdır (§ 272 ZPO ; MünchKomm/Peters, ZPO, § 145 para. 7).

11 Uyuşmazlık durumunda, ayırma için bahsedilen bir bakış açısı olmadığı gibi, istinaf mahkemesi tarafından da bir gerekçe gösterilmemiştir. Kararın herhangi bir geçerli gerekçesi yoktur (bkz. Zöller/Gummer, ZPO, 19. baskı, § 550 Rdn. 14; OLG Koblenz VRS cilt 64/83 s. 174, 176; BGH, 17.9.1986 - IVb ZR 87/ 85, FamRZ 1987, 152, 153). Ayrıca, davacının itirazında yaptığı açıklamaları öğrenmesinden sonra hala daha, istinaf mahkemesini yargılamanın ayrılmasına yönlendirdiği de dosyalarda net değildir.

12 Dava talebinin formülasyonunda çoktan meydana geldiği gibi, farklı mal sevkiyatlarının kaybolması nedeniyle tazminat talepleri arasında bir karışıklık olmaması için ayırmaya karar verildiği yönündeki istinaf mahkemesinin kararında yer alan alıntı dayanaksızdır. Davacı, başlangıçta belirtilen dava talebindeki yanlış bir numaranın açıkça yalnızca bir yazım hatasına dayandığı yönündeki itirazı ile haklı olarak karşı çıkmıştır. Hukuki uyumsuzluğun hiçbir aşamasında, davanın dayandığı beş zarar durumunun, her bir davanın özel koşulları nedeniyle fiilen veya hukuken farklı şekilde ele alınabileceğine dair herhangi bir belirti yoktu. Asliye hukuk mahkemesi de, davacının birleşik olarak açtığı dava hakkında birleşik olarak karar vermiştir, böylece kasıtsız olarak yanlış olan rakam açıklamalarına bir anlam yüklememiştir. Bunun dışında, alt mahkemenin davanın reddine ilişkin kararının istinaf mahkemesi tarafından yürütülecek incelenmesinde tüm kısmi alacaklar için aynı şekilde cevaplanması gereken talep sebebi sorusu özellikle ön planda olmalıdır.

13 Davacının davayı yürütmesi için, yargılamaların ayrılması sadece dezavantajlar getirdi. Beş ayrı yargılamaya bölünme göz önüne alındığında, davacının maliyet yükü önemli ölçüde artmıştır. Ayrıca, yargılamanın ayrılmasıyla birlikte, davacı, istinaf mahkemesinin kabul kararından bağımsız olarak, bu nihai kararı karşı temyize başvurma imkânından yoksun bırakılmıştır. ... Davacının dava ile takip edilen menfaatleri, davacı için yargılamanın ilerlemesi için herhangi bir kabul edilebilir avantaj olmaksızın, burada yer alan inceleme imkânının kısıtlanmasıyla sürekli olarak etkilenmiştir. Yargılamayı ayırmaktan kaçınarak veya en azından davacının itirazına göre onları yeniden birleştirerek, yalnızca bu olayda takdir yetkisi hatalardan arınmış olunurdu. Buna göre, yargılamanın ayrılmasına ilişkin karar varlığını devam ettiremez.

14 II. İstinaf mahkemesi her biri 60.000 DM'yi aşmayan davacının itiraz değerini dikkate alarak her bir yargılama içinde konuyu temyiz edilemez olarak gördü... Yukarıdaki I ifadelerine göre, yargılamaların ayrılması varlık kazanmadığından, bu kabulün hiçbir temeli yoktur.

...

20 III. Bundan sonra, itiraz edilen karar kaldırılarak ve konu, temyiz masrafları da dâhil olmak üzere yeni bir duruşma ve karar için İstinaf Mahkemesine geri gönderilecektir", Neue Juristische Wochenschrift (NJW), Heft 47, Jahrgang 48 (1995), s. 3120-3122.

birleştirilerek davaların yığılması şeklinde yürütülmesi durumunda, kanun yolu parasal sınırı birleştirilen bu taleplerin tümünün toplamına göre hesaplanacaktır. Davaların yığılması şeklinde birlikte açılan davaların ayrılması mümkündür (HMK m. 167; dZPO m. 145). Davaların yığılması şeklinde birlikte açılan davalar, ancak "*yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için* (HMK m. 167)" mahkeme tarafından ayrılabilir. Ancak ayırma kararı, bu amaca hizmet etmiyor, Alman Federal Mahkemesine konu olaydaki gibi, sadece kararın kanun yolu denetime tabi olmasından kurtulmasına hizmet ediyorsa, ayırma kararının varlık kazanmadığı kabul edilmelidir. Bunun sonucu olarak, hiç ayrılmamış gibi dava yığılması şeklinde ve kanun yolu parasal sınırı taleplerin toplamı esas alınarak, kanun yolu denetimine tabi olduğu kabul edilmelidir. Böyle bir durumda kanun yolu miktarı tespit edilirken, hukuka aykırı ayırma kararı kanun yolu başvurusunun aleyhine bir durum yaratmamalıdır⁶³.

SONUÇ

Davacı, aynı davalıya karşı olan, birbirinden bağımsız birden fazla asli talebini, aynı dava dilekçesinde ileri sürerek dava yığılması şeklinde açtığı davalarda, kanun yolu parasal sınırının nasıl hesaplanması gerektiği noktasında, doktrin ve yargı kararlarında görüş birliği yoktur. Yargılamaya hâkim olan ilkeler, özellikle adil yargılanma hakkı ve unsuru olan mahkemeye erişim hakkı ve yorum ilkelerinden birisi olan istisnalar dar yorumlanır ilkesi göz önünde tutulduğunda, davaların yığılması durumunda kanun yolu parasal sınırına ulaşıp ulaşılmadığı değerlendirilirken her bir talebin tümünün toplamı esas alınmalıdır.

Mahkeme, yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak için, birlikte açılmış davaların ayrılmasına, davanın her aşamasında, talep üzerine veya kendiliğinden karar verebilir. Davaların ayrılması kararı ara karar niteliğinde olduğu için, ancak hükümlerle birlikte kanun yoluna gidilebilecektir. Dava yığılması şeklinde açıldığında, görüşümüze göre kanun yolu parasal sınırı üzerinde olan dava, davaların ayrılması kararı neticesinde bu davada ayrılan miktarlar kanun yolu parasal sınırının altında

⁶³ Prütting/ Gehrlein/ Lemke, § 145, kn. 7; Stein/ Jonas/ Althammer, § 145, kn. 15; Ermenek, s. 190.

kalabilir. Bunun sonucu olarak, davanın ayrılması kararı, ancak hükümle birlikte kanun yolu denetimine tabi olduğu için ve ayırma neticesinde hüküm de kanun yolu parasal sınırı altında kalacağı için, ne ayırma kararı ne de hüküm kanun yolu denetimine tabi olacaktır.

Her ne kadar mahkeme yargılamayı iyi bir şekilde yürütmek için ayırma kararı verebilse de, ayırma kararıyla birlikte başlangıçta birlikte açılan talepler, artık ayrı ayrı davalar olarak görülecektir. Bunun sonucu olarak da tarafların kanun yoluna başvuru hakları ellerinden alınmış olabilir. Bu yüzden ayırma kararı, tarafların aleyhine sonuçlar doğurmamalıdır. Ayırma kararı, "*yargılamanın iyi bir şekilde yürütülmesini sağlamak* (HMK m. 167)" amacına hizmet etmiyor, sırf hükmü kanun yolu denetimine tabi olmaktan çıkarma sonucuna neden oluyorsa, hiç ayrılma kararı olmamış gibi kabul edilip, hükmün (davanın yığılması neticesinde toplam tutar kanun yolu parasal sınırını aşıyorsa) kanun yolu denetimine tabi olduğu kabul edilmelidir.

KAYNAKÇA

- AKCAN, Recep, Usul Kurallarına Aykırılığa Dayanan Temyiz Nedenleri, Ankara 1999.
- AKİL, Cenk, İstinaf Kavramı, Yetkin Yayınları, Ankara 2010.
- AKKAYA, Tolga, Medeni Usul Hukukunda İstinaf, Yetkin Yayınları, Ankara 2009.
- AKSOY, Elif, "Objektif Dava Birleşmesi", TBBĐ, Y. 27, S. 117, 2015, (sa. 201-232).
- ALANGOYA, Yavuz, "Kanun Yolunun Anayasal Temeli ve HUMK m.427 Hükmü İle Kanun Yolu Kapatılmış Olan Kararlara Karşı Kanun Yoluna Müracaat İmkânı", 75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, Ankara 2004, (sa. 17-48).
- ALANGOYA, Yavuz/ YILDIRIM, M. Kamil/ DEREN-YILDIRIM, Nevhis, Medeni Usul Hukuku Esasları, 8. Baskı, İstanbul 2011.
- ANSAY, Sabri Şakir, Hukuk Yargılama Usulleri, 7. Baskı, Ankara 1960.
- ATALI, Murat, , "Ş 16. Karar ve Hüküm", İçinde Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed: Hakan Pekcanitez/ Muhammet Özekes/ Mine Akkan/ Hülya Taş Korkmaz), Cilt 3, 15. Baskı, İstanbul 2017, (sa. 1965-2087).
- BASIM, Aybüke, "Kısmi Dava, Belirsiz Alacak Davası ve Manevi Tazminat Taleplerinin Bu Davalara Konu Olup Olamayacağı Sorunu", AÜHFD, C. 65, S. 4, 2016, (sa. 2685-2723).
- BAUMFALK, Walter/ GIERL, Walter, Zivilprozess, 11. Auflage, Baden-Baden 2013.
- BİLGE, Necip/ ÖNEN, Ergun, Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Ankara 1978.
- BİRTEK, Fatih, Ceza Muhakemesinde İstinaf, Adalet Yayınevi, Ankara 2019.
- BRAUN, Johann, Lehrbuch des Zivilprozessrechts, Tübingen, 2014.

BULUT, Uğur, *Medenî Usûl Hukukunda Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.

ÇAYAN, Gökhan, "*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Mahkemeye Erişim Hakkı*", TAAD, Y. 7, S. 28, 2006, (sa. 238-271).

ÇİÇEK, Erol, "*AİHS m. 6 Adil Yargılanma Hakkı ve Türk Hukukunda Uygulanması*", TBBD, Y. 20, S. 72, 2007, (sa. 234-246).

ÇİFTÇİ, Murat Özgür, *Medeni Yargılama Hukukunda İstinaf*, İstanbul 2011.

ERDÖNMEZ, Güray, "*§ 8. Medenî Usûl Hukukuna Hâkim Olan İlkeler*", İçinde Pekcantez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed: Hakan Pekcantez/ Muhammet Özekes/ Mine Akkan/ Hülya Taş Korkmaz), Cilt 1, 15. Baskı, İstanbul 2017, (sa. 774-922).

ERMENEK, İbrahim, *Medeni Usul Hukukunda Davaların Birleştirilmesi ve Ayrılması*, Yetkin Yayınları, Ankara 2014.

GÜNEŞ, Ahmet M., *Hukuk Metodolojisi*, 3. Baskı, Bursa 2020.

GÖZLER, Kemal, *Hukuka Giriş*, 18. Baskı, Bursa 2021 (Hukuka Giriş).

GÖZLER, Kemal, "*Yorum İlkeleri*", Kamu Hukukçuları Platformu Anayasa Hukukunda Yorum ve Norm Somutlaşması, Ankara 2012, (sa. 15-105) (*Yorum İlkeleri*).

KARSLI, Abdurrahim, *İcra Tetkik Mercii Kararlarının Temyizi*, İstanbul 1995.

KIRTILOĞLU, S. Serhat, "*Medeni Yargılama Hukukunda Objektif Dava Birleşmesi*", EÜHFD, C. XVIII, S. 3-4, 2014, (sa. 133-172).

KURT KONCA, Nesibe/ DAMAR, Ceren, "*İş Yargısında İstinaf Kanun Yolu*", TBBD, Y. 29, S. 125, 2016, (sa. 187-230).

KURU, Baki, *Hukuk Muhakemeleri Usulü*, Cilt 2, 6. Baskı, İstanbul 2001 (Cilt 2).

KURU, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt 3, 6. Baskı, İstanbul 2001 (Cilt 3).

KURU, Baki, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt 5, 6. Baskı, İstanbul 2001 (Cilt 5).

MUSIELAK, Hans-Joachim/ VOIT, Wolfgang/ Bölüm Yazarı, Zivilprozessordnung Kommentar, 19. Auflage, 2022, § Madde.

MUŞUL, Timuçin, "Medeni Usul Hukukunda Ara Kararlar", DÜHFD, Y. 1988, S. 4, 1988, (sa. 217-262).

ÖZBAY, İbrahim, "6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununa Göre İstinaftan Sonraki Temyiz Sistemimizde Temyiz Edilebilen ve Edilemeyen Kararlar", İÜHFM C. LXIX, S. 1-2, 2011, (sa. 411-438).

ÖZEKES, Muhammet, "§ 13. Tahkikat", İçinde Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed: Hakan Pekcanitez/ Muhammet Özekes/ Mine Akkan/ Hülya Taş Korkmaz), Cilt 2, 15. Baskı, İstanbul 2017, (sa. 1331-1579) (§ 13. Tahkikat).

ÖZEKES, Muhammet, "§ 19. Kanun Yolları", İçinde Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku (Ed: Hakan Pekcanitez/ Muhammet Özekes/ Mine Akkan/ Hülya Taş Korkmaz), Cilt 3, 15. Baskı, İstanbul 2017, (sa. 2149-2346) (§ 19. Kanun Yolları).

PRUTTING, Hanns/ GEHRLEIN, Markus/ Bölüm Yazarı, ZPO Kommentar, 1. Auflage, Köln 2010, § Madde.

ROSENBERG, Leo/ SCHWAB, Karl Heinz/ GOTTWALD, Peter, Zivilprozessrecht, 18. Auflage, München 2018.

SAENGER, Ingo/ Bölüm Yazarı, Zivilprozessordnung Handkommentar, 9. Auflage, 2021, § Madde.

SÖYLER, Yasin/ YILMAZ, Muhammet, "Temyiz Kanun Yolunda Uygulanan Parasal Sınırın Her Yıl Artırılmasının Görülmekte Olan İdari Davalara Etkisi", SÜHFD, C. 29, S. 3, 2021, (sa. 2131-2168).

STEIN, Friedrich/ JONAS, Martin/ Bölüm Yazarı, Kommentar zur Zivilprozessordnung, Band 6, 22. Auflage, Tübingen 2013, § Madde.

ULUKAPI, Ömer, Medeni Usul Hukukunda Dava Arkadaşlığı, Konya 1991.

ÜSTÜNDAĞ, Saim, Medeni Yargılama Hukuku, Cilt I-II, 7. Baskı, İstanbul 2000.

WIECZOREK, Bernhard/ Schütze, Rolf A./ Bölüm Yazarı, Zivilprozessordnung und Nebengesetze Grosskommentar, Band 7, 4. Auflage, 2013, § Madde.

YILMAZ, Ejder, İstinaf, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2005.